

УДК 378

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ганна Пивоварова

викладач Відокремленого структурного підрозділу
«Лисичанський педагогічний фаховий коледж
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна
ORCID ID 0009-0006-2560-1218
pivovarovaas2013@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена дослідженню аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарної роботи закладів вищої освіти. Автор аналізує роль цінностей, сформованих у процесі соціально-гуманітарної роботи вишу, та їх вплив на здобувачів. Виокремлюючи ключові цінності, вироблені в межах соціально-гуманітарної роботи, автор пропонує стратегії для підвищення ефективності цієї діяльності. В статті розглянута соціально-гуманітарна діяльність ЗВО, як специфічна діяльність, свідомо спрямована на підготовку підростаючого покоління до життя відповідно до економічних, політичних, моральних, естетичних та інших цілей суспільства, має значний потенціал у процесі формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи з урахуванням таких напрямів: цивільно-патріотичний, професійно-трудоий, духовно-моральний, культурно-масовий. Автор доводить, що соціально-гуманітарна робота вишу має бути спрямована на розуміння ролі цінностей в житті особистості, формування культурних цінностей здобувачів.

Ключові слова: соціально-гуманітарна робота; цінності; культурні цінності; заклад вищої освіти; майбутні вчителі початкової школи.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Актуальність дослідження аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарної роботи закладів вищої освіти впливає з необхідності вдосконалення та розвитку цієї сфери в сучасному світі. З урахуванням ролі вищої освіти як ключового інституту формування особистості та розвитку суспільства, проблема аксіологізації освітнього процесу набуває особливої актуальності. Це стосується не тільки змісту навчання, але й форм, методів та технологій, що застосовуються в освітньому процесі.

Соціально-гуманітарна робота в закладах вищої освіти (ЗВО) є інструментом впливу на світогляд студентів, формування їх ціннісних орієнтацій, розвиток критичного мислення. Вивчення її аксіологічного потенціалу дозволить оптимізувати та ефективніше використовувати ці механізми, що призведе до підвищення якості вищої освіти загалом.

З урахуванням вищезазначеного, вивчення аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарної роботи ЗВО є актуальним завданням, що потребує комплексного та системного підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ціннісну сферу освіти та її вплив на соціально-гуманітарну діяльність здобувачів вивчали М. Бубнова (2005), Г. Попова (2010), В. Шеховцова (2017). Тему аксіології в цілому, і цінностей в освіті, зокрема, досліджували такі відомі науковці, як О. Леонт'єв, М. Рокич, М. Шилер. У вітчизняній філософії освіти розробка аксіологічної проблематики здійснюється Т. Андрущенко, Т. Антоненко, С. Бадер, І. Бехом, С. Гончаренком, І. Зязюном, В. Кременем, М. Михальченком, І. Надольним, І. Радіоною, І. Степаненко, Н. Ткачовою тощо. Роботи вчених зосереджуються на важливості аксіології освітнього простору, наголошуючи на тому, що розуміння цінностей, якими керуються здобувачі, можуть допомогти підвищити рівень ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців.

З іншого боку, дослідники (С. Бадер, І. Бех, В. Дубасенюк, В. Лаппо, Т. Олинець, О. Падалка) акцентують увагу на тому, що значний потенціал у процесі становлення особистості та її системи цінностей на етапі студентства полягає саме у соціально-гуманітарній роботі ЗВО, а також у різних видах позааудиторної роботи.

Сучасні вчені вказують на необхідність удосконалення та пошуку нових форм та методів соціально-гуманітарної роботи вишу, виходячи з наявності таких проблем:

– перманентні реформи останніх десятиліть у системі загальної середньої освіти, що негативно позначилося на системі соціально-гуманітарної роботи основної школи. Саме тому, заклад вищої освіти як важливий соціальний інститут покликаний не лише сформувати компетентного професіонала, а й продовжити формувати (іноді скоригувати) ціннісно-сміслові орієнтації особистості загалом та культурні цінності зокрема;

– свідомість та спрямованість особистості молоді, в тому числі майбутніх вчителів початкової школи, багато в чому формують сучасні цінності, що транслюються через інтернет та соціальні мережі. Однак такі цінності не завжди мають духовний вектор, а більшою мірою орієнтовані на так зване «легке та красиве життя без зусиль», споживання сучасних зарубіжних брендів тощо. Виходячи з цього, пріоритетним завданням вишу є формування ціннісно-сміслових орієнтацій студентів, зокрема культурних цінностей;

– нестабільна соціально-політична та економічна ситуація в країні, повномасштабна воєнна агресія росії, що провокує життєву невизначеність молоді, зсув системи цінностей у бік матеріальних на протигагу духовним та культурним.

Очевидно, що проблема формування культурних цінностей під час реалізації соціально-гуманітарної роботи ще потребує ґрунтовних наукових

досліджень на теоретико-практичному рівні.

Отже, **метою** статті є дослідження та аналіз аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарної роботи ЗВО для розуміння подальших шляхів ефективного моделювання культурно-аксіологічного середовища вишів.

Результати дослідження. Зауважимо, що у виші вже завершується спеціально організоване суспільством виховання. З іншого боку – цей період є і початком того часу в житті особистості, коли вона сама бере на себе практично повну відповідальність за свою культурність і переходить до усвідомленого самовиховання. Проте, це стане можливим лише у разі високого рівня загальної культури студента-випускника та сформованості у нього того спектру цінностей, що орієнтовані на подальший саморозвиток.

Аналіз досліджень щодо проблеми ефективної реалізації соціально-гуманітарної роботи у виші дозволяє виділити ті принципи, на яких вона має базуватися в сучасних умовах з погляду формування цінностей здобувачів, у тому числі культурних. До таких відносимо:

– *гуманістична спрямованість* соціально-гуманітарної роботи, що передбачає створення такого середовища, де особистість може максимально розкрити свій творчий потенціал;

– *аксіологізація* соціально-гуманітарної роботи – формування ціннісно-сміслових орієнтацій особистості загалом, а також найважливіших культурних цінностей зокрема;

– *принцип співпраці* всіх суб'єктів соціально-гуманітарної діяльності, що передбачає побудову суб'єкт-суб'єктних відносин в системах «викладач – здобувач», «здобувач – здобувач» на партнерських засадах;

– *регіоналізація* як принцип організації соціально-гуманітарної роботи, оскільки кожен регіон має свої специфічні традиції, історію, цінності, у тому числі, культурні;

– *професійна спрямованість* соціально-гуманітарної роботи, що передбачає успішну інтеграцію виховання та професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи на основі цінностей;

– *відкритість системи* соціально-гуманітарної роботи, що передбачає активну співпрацю та взаємозв'язок ЗВО з різними культурними, соціальними та іншими закладами.

Зупинимося на структурних компонентах соціально-гуманітарної роботи ЗВО. Спираючись на наукові дослідження М. Фіцули, В. Безпалько, М. Чобітько, виділяємо такі структурні компоненти соціально-гуманітарної роботи: мета, суб'єкти, зміст, форми та методи, результат.

Безумовно, загальна мета соціально-гуманітарної роботи вишу має

відповідати соціальному замовленню суспільства, бути орієнтованою не лише на якісну професійну підготовку майбутніх вчителів початкової школи, а й на формування духовно-моральних принципів, ціннісних орієнтирів, культурних цінностей. Нам імпонує думка В. Харагірло, який вважає, що «мета виховної діяльності виходить з цінностей, сукупність яких становить ідеологічну концепцію виховної діяльності» (Харагірло, 2020).

Зрозуміло, що мета соціально-гуманітарної роботи – це ідеально представлений результат такої роботи, моделювання якого залежить як від соціального замовлення суспільства, так і від традицій ЗВО. Прийнято вважати, що у процесі соціально-гуманітарної роботи ми зобов'язані вписати майбутнього фахівця виключно у рамки соціального замовлення, що не задовольняє індивідуальним культурним потребам майбутнього фахівця як особистості. Безумовно, суспільство та держава так чи так проєктує свою виховну мету – виховання освіченої, всебічно розвиненої особистості, якій притаманні моральність, патріотизм, самостійність, підприємливість, здатність до міжкультурної комунікації. Тобто, держава прагне отримати на виході з вишу таку особистість, яка буде надалі здатна працювати на благо суспільства, і це закономірно, оскільки більшість освітніх установ фінансуються з бюджетних коштів, а отже, мають підстави вимагати від фахівця сформованості необхідних якостей.

З іншого боку, особистість – унікальне явище, оскільки має набір неповторних цінностей (ціннісно-сміслова парадигма – С. Бадер), потреб, якостей, тому єдина виховна модель не спрацює, ми можемо говорити лише про середній виховний результат. І. Бех стверджує, що виховна робота не може бути прямо спрямована на досягнення певної мети, оскільки кожна людина унікальна і розвивається у власному темпі. Учений наголошує на важливості врахування індивідуальних особливостей кожної особистості та гнучкості виховних підходів. Виховання є тривалим процесом і необхідно дати можливість людині розвиватися відповідно до своїх потреб та здібностей (І. Бех, 1998).

У межах нашого дослідження ми також виділяємо особисту мету майбутнього фахівця у соціально-гуманітарної роботі в системі вищої освіти. Саме вона є відображенням сенсу життя здобувача, його особистісних прагнень, інтересів та бажань, де вона може знайти точку опори для саморозвитку та самовдосконалення з урахуванням культурних цінностей суспільства в цілому. Саме тому найважливішим завданням соціально-гуманітарної роботи є формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи, що стане основою їхнього духовного вибору.

До *суб'єктів* соціально-гуманітарної роботи відносимо: представників

ректорату, професорсько-викладацький колектив кафедр, у тому числі, едвайзерів, і, звичайно ж, самих здобувачів. Однак, варто зауважити, що відмова від формальної моделі у соціально-гуманітарній роботі вишу стане можливою лише у разі суб'єкт-суб'єктних відносин між усіма учасниками виховного процесу. Це зумовлено тим, що формування цінностей, у тому числі культурних, неможливе шляхом їх прямого нав'язування, коли викладач ап'орі позиціонує себе вище за студента. У цьому випадку цінності, що нав'язуються ззовні, відкидаються, а їх інтеріоризація можлива лише за включення студентів до активної діяльності з позитивним емоційним модусом (Антоненко, 2009).

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія передбачає активність та ініціативність самого здобувача, його суб'єктну позицію, самостійність, відповідальність за свій вибір під час реалізації поставленої мети. На жаль, до такої взаємодії викладачі нерідко просто не готові, будучи у полоні старих стереотипів, коли цінності просто транслуються як загальноприйняті, важливі догми, а освітній процес будується на моделі передачі знань як аксіом. Саме тому суб'єкт-суб'єктна взаємодія є вкрай важливою умовою формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи у соціально-гуманітарній роботі ЗВО.

Крім того, у процесі соціально-гуманітарної роботи взаємини в системі «викладач – здобувач» набувають більш неформального характеру, особливо коли йдеться про масово-культурну, волонтерську діяльність, що полегшує процес формування культурних цінностей.

Зміст соціально-гуманітарної роботи вишу є одним із найбільш спірних моментів у сучасній педагогічній науці. З одного боку, важливо враховувати такі напрями, як моральне, фізичне, трудове виховання; з іншого боку – вкрай необхідно здійснювати соціально-гуманітарну роботу відповідно до реальних потреб, інтересів майбутніх учителів початкових класів, адже саме тоді стане можливим формування у них культурних цінностей.

Сучасні вчені (І. Бех, З. Бондаренко, Н. Волкова) вважають, що зміст соціально-гуманітарної роботи сьогодні вкрай важливо проєктувати спільно – викладачам та майбутніх вчителям початкової ланки освіти, спираючись на потреби та інтереси останніх. Однією з найважливіших помилок у цьому процесі є моделювання соціально-гуманітарної роботи з окремих сфер, і з чітким планом заходів, заданих «згори», хоча вони розрізнені між собою, не співпадають із реальними інтересами здобувачів.

Зупинимося на *напрямах* соціально-гуманітарної роботи у контексті формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи. У науковій літературі виділяють такі напрями соціально-гуманітарної роботи:

професійний (професійно-орієнтований), культурний (культурно-моральний, культурно-масовий), духовний (моральний), патріотичний, цивільний (цивільно-правовий), фізкультурно-оздоровчий (спортивний) тощо .

Охарактеризуємо кожен напрямів з погляду формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи. Так, одним із найбільш значущих є цивільно-патріотичний напрямок, оскільки до провідних культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи ми відносимо громадянськість і патріотизм.

Загальноприйнята мета громадянського виховання у виші інтегрує в собі формування громадянської компетентності студентів, що передбачає розуміння принципів демократії, прав і свобод людини, етики та моралі, соціальної справедливості та інших ключових аспектів громадянського суспільства.

Ця мета включає в себе підготовку майбутніх учителів початкової школи до активної участі в громадянському житті, що поєднує здатність аналізувати, критично мислити та вирішувати соціальні проблеми, робити обґрунтовані та відповідні рішення. Також, мета громадянського виховання може включати в себе виховання в людині моральних ідеалів суспільства, почуття любові до Батьківщини, прагнення миру. Свідома людина з відповідальністю виконує свій громадянський обов'язок і розуміє, що від її дій залежить не тільки власне життя, а й доля найближчих людей, народу та держави, самостійно визначає свою соціальну поведінку.

Як бачимо, вже в меті даного напрямку соціально-гуманітарної роботи закладено ті культурні цінності, які сьогодні важливо формувати в майбутніх учителів початкової школи, оскільки саме вони стануть трансляторами даних цінностей для підростаючого покоління.

На думку Н. Бондаренко, головним напрямом національно-патріотичного виховання має стати виховання на бойових та трудових традиціях народу (Бондаренко, 2022). Це дозволить сформувати повагу до історії, традицій та культурних цінностей країни, виховати працьовитість.

У процесі соціально-гуманітарної діяльності вишу у цивільно-патріотичне виховання важливо інтегрувати такі форми та методи роботи: масові заходи, виставки, фестивалі, присвячені пам'ятним датам, конкурси, екскурсії, роботу едвайзера (інформаційно-просвітницькі години, присвячені історії України, біографії видатних героїв тощо).

Таким чином, цивільно-патріотичний напрямок соціально-гуманітарної роботи сприяє формуванню таких культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи як: громадянськість, патріотизм, відповідальність, соціальна активність.

Своєю чергою, професійно-трудоий напрямок соціально-гуманітарної роботи у виші спрямований на становлення та закріплення гуманістичних засад майбутнього вчителя початкової школи, його громадянської відповідальності, розвиток соціальної активності, комунікабельності та творчої спрямованості (Дубасенюк, 2014).

Означений напрямок системної соціально-гуманітарної роботи вишу спрямовано, насамперед, на професійне становлення фахівця, але культурні цінності майбутнього вчителя початкової школи не мають йти нарізно з нею, а працьовитість, як одну з основних рис українців можна успішно формувати у різних видах соціально-гуманітарної роботи.

У процесі професійно-трудоого напрямку роботи здобувач має можливість включатися до волонтерської діяльності, суспільно-корисної роботи, що формує такі якості-цінності як: відповідальність, милосердя, гуманність, працьовитість.

Духовно-моральний напрямок соціально-гуманітарної роботи з майбутніми вчителями початкової школи – один з найважливіших, оскільки він полягає не в окремо проведених навчальних, інформаційно-просвітницьких заходах, а у створенні духовно-ціннісної атмосфери в ЗВО, яка сприятиме формуванню всього спектра цінностей, пробуджуючи в особистості бажання виявляти почуття, що відбиваються у моральній поведінці.

Ми згодні з Р. Корнійчук, що духовно-моральне виховання у ЗВО сприяє:

- формуванню та розвитку системи духовно-моральних знань та цінностей, реалізації знань, пов'язаних з нормами моральності та професійної етики;
- формування у здобувачів культурної свідомості та установок на дотримання культурних традицій та звичаїв (у тому числі створення сім'ї як основи відродження традиційних національних моральних цінностей);
- формуванню лідерських якостей особистості, що має навички самопрезентації, аргументації, прийняття рішень, організації суспільно-корисних та особистісно значущих справ (Корнійчук, 2019).

Культурно-масовий напрямок соціально-гуманітарної роботи вишу покликаний формувати культурні цінності майбутнього вчителя початкової школи через механізми ідентифікації та емоційної залученості. Сьогодні більшість учених (О. Винославська, С. Вітвицька, С. Карпенчук) сходяться у думці, що культурно-масові заходи у ЗВО – це особливий вид соціально-гуманітарної роботи, який завдяки своєму змісту, використанню засобів та методів емоційного впливу на здобувачів, охоплює духовне життя максимально широкого кола суб'єктів з метою їхнього всебічного духовного розвитку.

Відвідуючи культурно-масові заходи, майбутній вчитель початкової

школи ідентифікує себе з конкретною групою, отримує позитивні емоції та через зоровий та слуховий канали сприймає позитивно забарвлену інформацію.

Л. Кондрашова вважає, що культурно-масовий напрямок у соціально-гуманітарній роботі користується серед молоді найбільшою популярністю, а за рівнем та формами проведення таких заходів можна робити висновки щодо ступеня розвитку культури у суспільстві. Крім того, вчені наголошують, що змістовне наповнення культурно-масового напряму соціально-гуманітарної роботи дозволяє констатувати тенденції в культурі на даний момент (Кондрашова, 2008).

Як бачимо культурно-масовий напрямок, так чи так відображає тенденції суспільства і ті культурні цінності, яке воно сповідує. З іншого боку, у легкій, емоційно привабливій формі здатний впливати на свідомість здобувачів та прискорювати процес прийняття важливих культурних цінностей на внутрішньому рівні.

Форми та методи соціально-гуманітарної роботи ЗВО також мають відповідати інтересам та існуючими цінностям майбутніх вчителів початкових класів. У межах нашого дослідження ми визначаємо форму соціально-гуманітарної роботи як варіант її організації, те, в яку оболонку вона «одягнена» (В. Тернопільська, Т. Коломієць, І. Піонтківська, 2014). Своєю чергою, метод соціально-гуманітарної роботи – це спосіб реалізації поставленої мети такої роботи (Там само). Тут важливо інтегрувати традиційні (лекції, засідання клубів, секцій, бесіди, тематичні вечори, зустрічі з видатними людьми, конкурси, виставки, екскурсії, акції, фестивалі, свята тощо) та інноваційні форми та методи (тренінги, хакатони, ділові ігри, метод роботи з медіатекстами, флеш-моби) роботи з майбутніми вчителями початкової школи.

Для формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи дуже важливо якісно поєднувати форми та методи роботи для реалізації кожного з поставлених завдань з урахуванням потреб студентів та рівня вже сформованих у них цінностей.

Результат соціально-гуманітарної роботи ЗВО вкрай складно виміряти (І. Бех), оскільки він визначається так званою «вихованістю майбутнього фахівця», що є багатогранною категорією. Крім того, у педагогічній науці важко застосовувати жорсткі критерії для виміру рівнів вихованості. Одним із застарілих явищ вважаємо вимірювання результативності соціально-гуманітарної діяльності ЗВО кількістю проведених заходів із подальшим складанням звітів про досягнення. В результаті відбувається формальна робота, яка не стосується змін у структурі особистості здобувача.

Ефективною соціально-гуманітарну роботу можна вважати в тому

випадку, якщо відбуваються якісні зміни особистості студента, становлення його як громадянина, формування у нього особистісних, професійних та культурних цінностей проблеми сучасної освіти в Україні. Вважаємо, що одним із критеріїв вихованості необхідно виділити «сформованість системи цінностей студентів-випускників, у тому числі, культурних», що буде проявляється у відповідній моделі професійної та повсякденної поведінки майбутніх вчителів початкової школи.

Як бачимо, аналіз структури соціально-гуманітарної роботи ЗВО дає можливість розглядати її як ефективний засіб формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи, оскільки вже з метою, що має корелювати із соціальним запитом суспільства, закладено це завдання. Безумовно, багато в чому це залежить від системи взаємин між суб'єктами, змісту, форм та методів соціально-гуманітарної діяльності, які мають відповідати потребам сучасного здобувача.

Нам також імпонує думка О. Кондур, яка говорить про професійне виховання в системі вищої освіти. На думку автора, аксіологічний потенціал виховної діяльності полягає в інтеграції навчальної та позанавчальної сфер, коли соціально-гуманітарна робота спрямована на: формування нових якостей особистості, що сприяють успішному становленню у подальшій професії; формування відносин та нового досвіду спілкування майбутніх педагогів; виховання позитивного, творчого ставлення до професії; виховання творчістю (Михайлишин, 2006).

Безумовно, у процесі соціально-гуманітарної роботи майбутніх вчителів початкової школи ми не можемо ігнорувати необхідність професійного становлення фахівця, формування в нього набору специфічних якостей (відповідальність, дисципліна, справедливість, толерантність, патріотизм, творчість тощо.). Тобто, ми говоримо, насамперед, про професійні цінності. З іншого боку, сформованість культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи сьогодні також можна розглядати як частину професійної підготовки, оскільки саме вчитель стане їх транслятором для дітей – майбутнього нації.

Таким чином, соціально-гуманітарна діяльність ЗВО визначається в межах нашого дослідження як специфічна діяльність, свідомо спрямована на підготовку підростаючого покоління до життя відповідно до економічних, політичних, моральних, естетичних та інших цілей суспільства, має значний потенціал у процесі формування культурних цінностей майбутніх вчителів початкової школи з урахуванням таких напрямів: цивільно-патріотичний, професійно-трудоий, духовно-моральний, культурно-масовий. Саме соціально-гуманітарна

робота володіє значним аксіологічним потенціалом та сприяє формуванню культурних цінностей майбутніх вчителів початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко, Т. Л. (2009). Психологічні основи впливу ціннісно-сислової сфери на професійне становлення майбутнього фахівця. *Педагогіка і психологія: Вісник АПН України*, 4 (65), 26–36.
2. Бех, І. Д. (1998). Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. Київ: ІЗМН.
3. Бондаренко, Н. В., Косянчук, С. В. (2022). Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації. Київ: Фенікс.
4. Довідник з виховної роботи зі студентами (2014). В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Піонтківська. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан.
5. Дубасенюк, О. А. (2014). Духовно-моральне виховання студентської молоді. Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах: *матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції* (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.) / За ред. О. А. Дубасенюк, В. А. Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, с. 78–87.
6. Калюжна, Т. Г. (2012). Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти: монографія. За наук. ред. О. В. Уваркіної. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова.
7. Кондрашова, Л. В., Лаврентьєва, О. О., Зеленкова, Н. І. (2008). Методика організації виховної роботи в сучасній школі. Кривий Ріг : КДПУ.
8. Корнійчук, Р. А., Постоева, О. Г. (2019). Про духовно-моральне виховання студентської молоді. *Науковий вісник УМО. Серія. Педагогіка, випуск 4*. URL: http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/pedagogika/4_2019/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%BF%D0%B5%D0%B4.pdf
9. Кремень, В. Г. (2003). Освіта і наука України: шляхи модернізації: факти, роздуми, перспективи. Київ: Грамота.
10. Михайлишин, Г. Й. (2006). Формування професійних умінь майбутніх вчителів у системі виховної роботи вищих навчальних закладів фізичного виховання: дис. канд. пед. наук. Київ.
11. Харагірло, В. Є. (2020). Національне виховання здобувачів освіти на сучасному етапі. Біла Церква: БІНПО.
12. Шашенко, С. Ю. (2004). Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ.

AXIOLOGICAL POTENTIAL OF SOCIO-HUMANITARIAN WORK OF INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Hanna Pyvovarova

teacher of the Separate structural unit

“Lysychansk Pedagogical Vocational College of
State Institution “Luhansk National University
named after Taras Shevchenko”,

Poltava, Ukraine

ORCID ID 0009-0006-2560-1218
pivovarovaas2013@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the study of the axiological potential of social and humanitarian work of institutions of higher education. Axiological potential here is understood as a set of values formed and developed in the process of this important activity. The author analyzes in detail the role of these values and their impact on students. These values are the basis for the development of the student's personality and their preparation for life after university. In addition, it offers strategies to improve the effectiveness of this activity. The article also considers the socio-humanitarian activities of higher educational institutions as specific, consciously aimed at preparing the young generation for life in accordance with various goals of society, in particular economic, political, moral, aesthetic and others. In particular, the emphasis is on the fact that such work has significant potential in the process of forming the cultural values of future primary school teachers, including such directions as civil-patriotic, professional-labor, spiritual-moral, and cultural-mass. The author emphasizes that the social and humanitarian work of higher education not only fulfills the duty of teaching students, but should also be aimed at developing their understanding of the role of values in the life of an individual. In the end, the author emphasizes that the axiological potential of social and humanitarian work of higher education can be maximized through the use of correct strategies that take into account not only academic goals, but also the importance of forming deep, personally significant values in students. Therefore, the article provides a detailed overview of the axiological potential of social and humanitarian work of higher education, emphasizing that this work not only contributes to academic learning, but also plays a key role in the formation of moral and cultural values that are vital for students, future elementary school teachers.

Key words: socio-humanitarian work; values; cultural values; institution of higher education; future primary school teachers.

REFERENCES

1. Antonenko, T. L. (2009). Psykholohichni osnovy vplyvu tsinnisno-smyslovoi sfery na profesiine stanovlennia maibutnoho fakhivtsia [Psychological foundations of the influence of the value-meaning sphere on the professional development of the future specialist]. *Pedahohika i psykholohiia: Visnyk APN Ukrainy*, 4 (65), 26–36. [in Ukrainian]
2. Bekh, I. D. (1998). *Osobystisno zoriientovane vykhovannia [Personally oriented education]*. Kyiv: IZMN. [in Ukrainian]
3. Bondarenko, N. V., Kosianchuk, S. V. (2022). *Natsionalno-patriotychne vykhovannia u konteksti suchasnykh vyklykiv [National-patriotic education in the context of modern challenges]*. Kyiv: Feniks. [in Ukrainian]
4. Dovidnyk z vykhovnoi roboty zi studentamy (2014). V. I. Ternopilska, T. V. Kolomiets, I. O. Piontkivska. Ternopil : Navchalna knyha. Bohdan. [in Ukrainian]
5. Dubaseniuk, O. A. (2014). Dukhovno-moralne vykhovannia studentskoi molodi [Spiritual and moral education of student youth]. *Innovatsiini pidkhody do vykhovannia studentskoi molodi u vyshchyykh navchalnykh zakladakh : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konferentsii (m. Zhytomyr, 22-23 travnia 2014 r.) / Za red. O. A. Dubaseniuk, V. A. Kovalchuk*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, s. 78–87. [in Ukrainian]
6. Kaliuzhna, T. H. (2012). *Pedahohichna aksiolohiia v umovakh modernizatsii profesiino-pedahohichnoi osvity [Pedagogical axiology in the conditions of modernization of professional and pedagogical education]*. Za nauk. red. O. V. Uvarkina. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. [in Ukrainian]
7. Kondrashova, L. V., Lavrentieva, O. O., Zelenkova, N. I. (2008). *Metodyka orhanizatsii vykhovnoi roboty v suchasni shkoli [Methods of organizing educational work in a modern school]*. Kryvyi Rih : KDPU. [in Ukrainian]

8. Korniiichuk, R. A., Postoiieva, O. H. (2019). Pro dukhovno-moralne vykhovannia studentskoi molodi [About the spiritual and moral education of student youth]. *Naukovyi visnyk UMO. Seriia. Pedagogika, випуск 4*. URL: http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/pedagogika/4_2019/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BDi%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%BF%D0%B5%D0%B4.pdf [in Ukrainian]
9. Kremen, V. H. (2003). *Osvita i nauka Ukrainy: shliakhy modernizatsii: fakty, rozdumy, perspektyvy* [Education and science of Ukraine: ways of modernization: facts, reflections, perspectives]. Kyiv: Hramota. [in Ukrainian]
10. Mykhailyshyn, H. Y. (2006). *Formuvannia profesiinykh umin maibutnikh vchyteliv u systemi vykhovnoi roboty vyshchych navchalnykh zakladiv fizychnoho vykhovannia* [Formation of professional skills of future teachers in the system of educational work of higher educational institutions of physical education]. PhD Thesis. Kyiv. [in Ukrainian]
11. Kharahirlo, V. Ye. (2020). *Natsionalne vykhovannia zdobuvachiv osvity na suchasnomu etapi* [National education of education seekers at the current stage]. Bila Tserkva: BINPO. [in Ukrainian]
12. Shashenko, S. Yu. (2004). *Sotsialne stanovlennia studentskoi molodi u pozaaudytornyi chas u vyshchych navchalnykh zakladakh* [Social formation of student youth in extracurricular time in higher educational institutions]. Abstract of PhD Thesis: Natsionalnyi pedagogichnyi un-t im. M.P. Drahomanova. Kyiv. [in Ukrainian]

Матеріали надійшли до редакції
24.04.2023 р.